

Motion till riksdagen 2005/06: MJ595

av Björn von der Esch m.fl. (kd)

Hållbart skogsbruk

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	3
4	Inget lugn efter stormen	3
4.1	En brett upplagd utredning behövs.....	4
4.2	Stärkta insatser för återplantering	4
4.3	Möjliggör överlåtelse av skogskonto/skogsskadekonto genom arv och gåva	4
4.4	Stormskogslikvid skall kunna sättas av till ersättningsfond	5
4.5	Sveaskogs roll	5
4.6	Inför en ”katastrofparagraf” i skogsvårdslagen	5
5	Uthålligt skogsbruk i Sverige	6
6	Ägandet av skogen	6
7	Skogens miljö.....	7
7.1	Nationalparker och naturreservat	7
7.2	Biotopskydd och naturvårdsavtal	7
7.3	Frivilliga avsättningar	8
7.4	Avsättning av skogsmark till skydd för biologisk mångfald	9
7.5	Samarbete mellan skogsägare och myndigheter.....	9
7.6	Skogens levande dynamik.....	10
7.7	Luftföroreningar och kalkning av mark	10
8	Skogscertifiering	11
9	Lagstiftningsfrågor	12
9.1	Tydligare ansvar för Skogsstyrelsen	12
9.2	Reglering av skogsvårdsåtgärder.....	12
10	Vård av kulturminnen	13
11	Ökad träanvändning	13
12	Forskning och utveckling	14
13	Viltstammarna	14
14	Nej till EU-gemensam skogspolitik	14

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en brett upplagd utredning som tar ett helhetsgrepp på de långsiktiga konsekvenserna av stormkatastrofen i början av år 2005.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om lagändring så att det blir möjligt att utan beskattning överföra skogskonto och skogsskadekonto mellan generationer genom arv och gåva.¹
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som tydliggör att avsättning till ersättningsfond för mark också kan göras för virkeslikvider.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveaskogs roll.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om en ”katastrofparagraf” i skogsvårdslagen, i vilken det tydligt bör framgå att bestämmelserna i skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen tillfälligt kan upphävas i en katastrofsituation, samt vilken myndighet som skall fatta dessa beslut.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att all statlig skog som brukas bör vara certifierad.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om stora områden skall undantas från traditionellt skogsbruk bör detta i första hand ske på statens mark, eller genom markbyte med statlig mark, så att den privata äganderätten bevaras och skogsägarens utkomstmöjligheter inte försämras.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ersättning för reservatsbildning ej skall utgå på statlig mark, inklusive Sveaskogs mark.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den administrativa hanteringen av nyckelbiotoper skall vara flexibel och rättssäker.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ramverket för skogscertifiering inte skall tillåta ett certifieringsmonopol utan garantera frihet att etablera nya certifieringssystem.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagstiftningen, som kan öppna för möjligheten till ersättning för inskränkning i brukandet inom större fornlämningar och fornlämningsområden.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de markägare som drabbas av betydande inskränkningar i nyttjandet av marken, utöver den hänsyn markägaren skall ta till allmänna intressen, skall kompenseras ekonomiskt genom en intrångsersättning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall förhindra sådana beslut som innebär att skogspolitiken blir ett EU-gemensamt politikområde, även om vårt land skulle bli ensamt bland medlemsländerna om denna uppfattning.

Fel! Okänt namn på

¹Yrkandena 2 och 3 hänvisade till SkU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Skogsbruket och den därmed sammanhängande förädlingsindustrin är sedan länge en viktig svensk basnäring och är den bransch som svarar för de största nettoexportinkomsterna i vårt land. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri ska kunna utvecklas i framtiden krävs övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som befrämjar såväl produktions- som miljömål. Det är angeläget att dessa mål samspelar vid utformningen av den övergripande skogspolitiken.

Skogsvårdslagen, där miljö- och produktionsmål jämföras, bygger på förvaltarens tanken, ett ansvarstagande som skogsbrukare har att ta för kommande generationer. Lagen är utformad för att ge skydd åt den biologiska mångfalden samtidigt som virkesförsörjningen skall vara säkrad för den svenska skogsindustrin. Denna lagstiftning har bara gällt några år, en kort tid i skogens omloppstid.

Den grundliga översyn av den svenska skogspolitiken som nu sker är nödvändig. Efterfrågan på träprodukter är stor i det moderna samhället. Virkesförbrukningen i massafabriker, sågverk och värmeverk har kontinuerligt ökat under lång tid. På tio år har förbrukningen ökat med 10 miljoner kubikmeter. Mycket talar för att denna utveckling kommer att fortsätta. En översyn av den svenska skogspolitiken är därför nödvändig.

4 Inget lugn efter stormen

Den storm som drabbade södra Sverige 8–9 januari saknar motstycke i modern tid. Skogsstyrelsen uppskattar att omkring 80 miljoner kubikmeter träd fällt av stormen. Det motsvarar nästan hela den totala årliga avverkningen i hela Sverige, som år 2004 var 83 miljoner kubikmeter. De ekonomiska kostnaderna av stormen uppskattas till omkring 10 miljarder kronor. Lokalt motsvarar stormfällningarna upp till 30 årsavverkningar. Åtskilliga enskilda skogsbrukare har fått se sitt livsverk spolerat.

Merparten av skogen i Götaland ägs av enskilda markägare. Dessa har hamnat i en pressad situation – ekonomiskt, fysiskt, psykiskt och socialt. Det står klart att för många innebär stormkatastrofen en personlig tragedi och ekonomisk ruin. Nyblivna skogsägare med stora lån har inte ekonomiskt utrymme att klara den uppkomna situationen. Den skog som sparats för att möjliggöra ett generationsskifte på gården har blåsts omkull. Möjligheterna för det småskaliga skogsbruket har över en natt förändrats drastiskt. Även förutsättningarna för den regionala och svenska skogsnäringen i stort har förändrats.

I stormens efterdyningar har nya problem tillkommit i samband med uppbyggnaden, bl.a. i form av fackliga krav och hot om blockad.

4.1 En brett upplagd utredning behövs

Utöver den nu arbetande skogsutredning med Maggi Mikaelsson som utredare behövs det en brett upplagd utredning som tar ett helhetsgrepp på de långsiktiga konsekvenserna av stormkatastrofen i början av år 2004. Utredningen bör arbeta med att sammanställa fakta samt dra slutsatser av dessa och föreslå rätt avvägda långsiktiga åtgärder som kan vara till hjälp vid nästa storm. Stormens konsekvenser behöver följas upp långsiktigt. Efter stormen 1969 fick man exempelvis under elva år därefter särskilt arbeta med att bekämpa skadeinsekter i de värmländska skogarna. Frågeställningar som utredningen särskilt bör beakta är: Vilken roll spelade det civila samhället? Hur påverkades infrastrukturen? Hur utvecklades det småskaliga skogsbruket? Hur förändrades förutsättningarna för regionens näringsliv och försörjningsstruktur? Utgångspunkten bör vara att landsbygden och Smålands inland även fortsättningsvis skall vara en plats för boende och trygghet. Stormen och samhällets attityder till dess verkningar är styrande för hur människor väljer att bo, arbeta och investera! Samhället har här ett ansvar för att möjliggöra medborgarnas frihet att välja sin livsmiljö. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att en sådan utredning som här beskrivits bör tillsättas.

4.2 Stärkta insatser för återplantering

Kristdemokraterna anser att stödet till återplantering av de stormdrabbade områdena skall vara större än vad regeringen föreslagit. För att skogsplanteringen skall få en god artsammansättning hade det varit önskvärt med ett anslag på 800 miljoner kronor på tre år i stället för 450 miljoner kronor på tre år som regeringen föreslår. För att finansiera ökade åtgärder för återplantering och för att öka andelen naturvårdsavtal anvisar Kristdemokraterna 175 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 41:2 Insatser för skogsbruket.

4.3 Möjliggör överlåtelse av skogskonto/skogsskadekonto genom arv och gåva

Idag är skogskontot/skogsskadekontot knutet till den fysiska personen. Det kan inte överlåtas mellan generationer genom arv eller gåva. Kontot måste upplösas när innehavaren avlider. Detta utgör ett problem vid generationsskiften, särskilt för den som fått sin skog nerblåst. Regeringen bör därför lägga fram förslag om ändring av lagen så att det blir möjligt att utan beskattning överföra skogskonto och skogsskadekonto mellan generationer genom arv och gåva.

Fel! Okänt namn på

4.4 Stormskogslikvid skall kunna sättas av till ersättningsfond

Avdrag för avsättning till ersättningsfond får bl.a. göras om en näringsidkare får ersättning för skada genom brand eller annan olyckshändelse på mark. En sådan skada utgör stormfällning av skog. Lagtexten i 31 kap. 7 § IL anger: ”Avdraget får inte överstiga den ersättning som skall tas upp.” Ersättningsfond för mark får inom en treårsperiod (efter dispens sex år) tas i anspråk för anskaffande av mark, d.v.s. förvärvande av fastighet. Bakgrunden till reglerna om ersättningsfond är en önskan att extraordinära intäkter t.ex. vid olika former av skadefall inte skall beskattas direkt utan i stället kunna återinvesteras i näringsverksamheten utan skattebortfall.

Emellertid är det alltså bara ersättningen för skada, men inte likviden från försäljning av den skog som kunnat räddas, som får avsättas till ersättningsfonden. Detta skapar problem i samband med en så omfattande stormfällning som det varit fråga om i samband med orkanen Gudruns härjningar. Regeringen bör lägga fram förslag till lagstiftning som tydliggör att avsättning till ersättningsfond för mark också kan göras för virkeslikvider.

4.5 Sveaskogs roll

Det är rimligt att särskilda krav ställs på Sveaskog som statligt bolag i en katastrofsituation. En särskild bedömning bör göras av hur Sveaskogs ställning och resurser kan användas för tillvaratagande, lagring och transport av virke. Sveaskog bör kunna utnyttjas för att i vissa fall kunna byta mark med markägare som förlorat en stor del av sitt skogsinnehav. Det är viktigt för ägarstrukturen, det lokala näringslivet och landsbygdsutvecklingen att ett småskaligt skogsbruk även fortsättningsvis bedrivs i de drabbade områdena. Detta bör ges regeringen till känna.

4.6 Inför en ”katastrofparagraf” i skogsvårdslagen

Ett antal krav på lättnader av restriktioner inom skogsbruket och skogsindustrin har framförts i stormens efterdyningar. Det finns ett behov av att regeringen och dess myndigheter skall kunna agera snabbt i sådana här krissituationer. Kristdemokraterna föreslår därför att en särskild ”katastrofparagraf” införs i skogsvårdslagen. Regeringen, eller den myndighet regeringen utser, bör ges bemyndiganden att fatta de beslut som krävs för att hantera en katastrof. I lagen bör det tydligt framgå att bestämmelserna i skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen tillfälligt kan upphävas i en katastrofsituation och vilken myndighet som skall fatta dessa beslut. Regeringen bör lägga fram ett förslag om ”katastrofparagraf” som skall införas i skogsvårdslagen.

5 Uthålligt skogsbruk i Sverige

Virkesförbrukningen i Sverige har kontinuerligt ökat i sågverk och massa-
bruk, men också i energisektorn. Denna utveckling har accelererat under
senare år. De senaste tio åren har förbrukningen ökat med 10 miljoner kubik-
meter som en följd av att produkter från träråvara i allt större omfattning
används i det moderna samhället. Klimatpolitiken och ambitionen att öka
användningen av trä leder sannolikt också till ökad efterfrågan på virke som
biobränsle. Mängden avverkad skog i Sverige har en långsiktigt uppåtgående
trend. År 2004 var avverkningen i Sverige 85,0 miljoner kubikmeter, vilket
är den högsta avverkningen någonsin. Det var ändå inte tillräckligt för att med
inhemsk råvara täcka det totala behovet, vilket hade krävt en avverkning på
drygt 90 miljoner kubikmeter. För perioden 2005–2014 beräknas potentialen
till ca 85 miljoner kubikmeter per år. Därefter, fram till nästa sekelskifte,
uppskattas potentialen bli i medeltal 95 miljoner kubikmeter per år. Efterfrå-
gan bedöms dock fortsätta öka åtminstone 10–20 år framåt, vilket innebär att
virkesförbrukningen kommer att överstiga avverkningspotentialen.

För att det svenska skogsbruket skall vara hållbart får inte den årliga av-
verkningen överstiga avverkningspotentialen. En nödvändig åtgärd för att
höja avverkningspotentialen med bibehållna miljöhänsyn är att eliminera de
uppenbara brister som finns i dagens skogsbruk. I årets budgetproposition
konstaterar regeringen att den senaste uppföljningen av förnygringsresultaten
visar att 18 % av de undersökta områdena inte uppfyller de krav som ställs i
skogsvårdslagen. När det gäller generell naturvårdshänsyn uppfylls inte kra-
ven i 22 % av områdena.

Den årliga arealen skog som röjs har ökat de senaste åren, men inte på den
statligt ägda marken. Staten är sämre på rövning än både skogsbolagen och de
privata ägarna.

6 Ägandet av skogen

Regering och riksdag har tidigare markerat samstämmighet i synen på ägar-
strukturen i det svenska skogsbruket vilket inneburit att det enskilda ägandet
skall stimuleras i förhållande till ett ökat storbolagsägande. Även fortsätt-
ningsvis bör det enskilda ägandet i svenskt skogsbruk främjas.

Kristdemokraterna anser att staten bör sälja ut de företag som är verk-
samma på den konkurrensutsatta marknaden, däribland Sveaskog. Delar av
markinnehavet bör dock behållas för att användas till åtgärder för att bevara
den biologiska mångfalden.

Kristdemokraterna anser följaktligen att statligt ägande av den produktiva
skogsmarken inte är ett primärt intresse. Enskilda skogsägare och privata
bolag kan bruka skogen miljö- och tillväxtnässigt lika bra som staten och
därför finns ingen anledning för staten att konkurrera om ägandet av produkt-
ionsskog.

Fel! Okänt namn på

Statens uppgift är att ta hand om områden med höga naturvärden som undantas brukning samt att införskaffa och hålla viss produktionsmark som bytesvara när allmänintresset kräver att privata skogsägares marker inte längre kan brukas. Behovet är störst i södra Sverige, där mer mark behöver skyddas.

7 Skogens miljö

Delmål 1 i miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* stadgar att 900 000 ha skyddsvärd skogsmark skall undantas från skogsproduktion till år 2010. I och med de frivilliga avsättningarnas storlek kan detta delmål anses vara uppnått. Regeringen menar att av den avsatta marken bör minst 320 000 ha utgöras av naturreservat, 30 000 ha av biotopskydd och 50 000 ha av naturvårdsavtal. Kristdemokraterna, som har en större tilltro till markägarnas kompetens och engagemang, anser att en större andel kan utgöras av naturvårdsavtal och frivilliga avsättningar.

Kristdemokraterna anser att regeringen bör höja kravet på det statliga skogsbruket. Fastighetsverkets avverkningar har påverkat gammelskogen på ett negativt sätt. All statlig skog som brukas bör vara certifierad. Detta bör ges regeringen till känna.

Mycket av de skyddsvärda skogar som nu identifierats i norr är av urskogstyp. Risken är stor att denna skog avverkas. De privata skogsägarnas självutövade kontroll av nyckelbiotoper har fungerat väl. Statens skogar har däremot hittills varit otillräckligt inventerade.

7.1 Nationalparker och naturreservat

Naturvårdsverket svarar för beslut om köp och intrångsersättning för att bevara skogsmark som naturvårdsreservat.

Utredningar och nyckelbiotopsinventering har visat att det finns behov att skydda mer värdefull skogsmark, särskilt i södra Sverige. Kontrollinventeringen av nyckelbiotoperna visar, enligt Skogsstyrelsens definition, att upp emot 800 000 ha kan klassas som nyckelbiotoper. Så mycket som halva den arealen kan vara objekt över 5 ha. Sådana objekt kan skogsvårdsstyrelserna inte följa upp utan det blir då en fråga för länsstyrelserna. I många fall anser länsstyrelserna att objekten inte är tillräckligt värdefulla för att göra dem till reservat. Under åren 1999–2004 har 71 845 ha produktiv skogsmark skyddats genom reservatsbildning.

7.2 Biotopskydd och naturvårdsavtal

Skogsvårdsstyrelsen har ansvaret att peka ut, avgränsa och besluta om biotopskydd på skogsmark enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. Skyddet omfattar endast

mindre områden av 19 st definierade skogsbiotoper. Skogsvårdsstyrelserna påbörjade arbetet med biotopskydd under budgetåret 1993/94.

Biotopskydd används i första hand i en akut situation där det är uppenbart att den värdefulla biotopen kan komma att avverkas. Medelareal för beslutade biotopskydd är 2,7 hektar.

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt avtal som tecknas mellan staten genom skogsvårdsstyrelsen och en skogsägare i syfte att bevara och utveckla ett områdes naturvärden. Naturvårdsavtal är ett viktigt komplement till naturreservat och biotopskydd. Avtal används i regel på andra typer av områden än vad som kan komma ifråga för biotopskydd. Avtalen tecknas vanligen för en period mellan 30 och 50 år.

Under perioden 1999–2004 har totalt 23 400 ha produktiv skogsmark skyddats genom naturvårdsavtal och 10 000 ha som biotopskyddsområde.

7.3 Frivilliga avsättningar

Frivillig avsättning av skogsmark är enligt Kristdemokraterna en viktig del i upprätthållandet av levande skogar. Regeringens målsättning är att ytterligare 900 000 ha skyddsvärd skogsmark skall undantas från skogsproduktion till år 2010. Av detta uppskattas statens ansvar för skydd till 400 000 ha, resten utgörs av frivilliga avsättningar. Skogsägarna har visat stort intresse för att skydda värdefull skog, men det är ändå viktigt att slå fast att det är skogsägaren som definierar frivilliga avsättningar av mark. Det går inte att få bred förståelse för miljöpolitiken om staten betraktar frivilligt arbete som något som kan kommenderas fram. Staten bör genom utbildning och rådgivning underlätta för markägaren att fatta beslut om hur marken skall nyttjas.

Skogsbrukets frivilliga avsättningar av skogsmark i form av hänsynsområden har ökat från 230 000 ha år 1998 till 990 000 ha år 2002. Därigenom har de frivilliga avsättningarna ensamma uppfyllt det kvantitativa arealmålet.

För att garantera rättssäkerheten och för att få en bred förståelse för miljöpolitiken behöver staten en komplett och anpassad strategi för markavsättningarna och hur olika miljövärden bäst kan bevaras. Nya arbetsmodeller för områden med många naturvärden behöver utvecklas. Det är angeläget att även skydd av mark får en mångfald och att det finns en statlig öppenhet för att arbeta med kombinationer av hänsyn, avtal, biotopskydd och reservat. De statliga ersättningsmedlen bör prioriteras till naturvårdsavtal i högre grad än nu. Avtalen har nära nog kommit bort i myndigheternas hantering av markavsättningar. Om stora områden skall undantas från traditionellt skogsbruk bör detta i första hand ske på statens mark så att den privata äganderätten bevaras och skogsägarens utkomstmöjligheter inte försämras. Vidare måste myndigheterna använda sig av statens mark för markbyten. Det som här sagts om frivilliga avsättningar bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

7.4 Avsättning av skogsmark till skydd för biologisk mångfald

Kostnaden för inköp/intrångsersättning per hektar varierar mellan olika skogstyper, men är i regel omkring tre gånger högre än motsvarande kostnad för undantag genom naturvårdsavtal på 30–50 års tid. Naturvårdsavtal innebär att skogen undantas från produktivt skogsbruk under denna tid. Ersättningen till markägaren motsvarar inte produktionsbortfallet. Naturvårdsverket ansvarar för köp och intrångsersättning medan Skogsvårdsorganisationen ansvarar för naturvårdsavtal. Kristdemokraterna föreslår därför en omfördelning som innebär att Skogsvårdsorganisationen tillförs ytterligare medel för biotopskydd och naturvårdsavtal samtidigt som Naturvårdsverkets budget för skydd av skogsmiljön reduceras.

Samtidigt föreslår Kristdemokraterna att ersättning ej skall utgå för reservatsbildning på statlig mark (främst mark som tillhör Sveaskog). Denna mark utgör närmare 20 % av skogsmarken. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att ersättning för reservatsbildning ej skall utgå på statlig mark.

Miljömålet om bevarande av biologisk mångfald konkurrerar delvis med det nationella ekonomiska intresset att upprätthålla en hög produktivitet i den svenska skogen. Skogsnäringen är en viktig arbetsgivare i glesbygden. Naturvårdsåtgärderna måste därför stämmas av mot konsekvenserna för skogsbrukets produktionsmål.

Kristdemokraterna bedömer att en totalöversyn av skogspolitiken behöver göras, där en avvägning görs mellan produktions- och miljömål. En sådan avvägning bör vara väl underbyggd och beakta studier av olika skogsområden som skyddas genom statliga markköp eller frivilligt ingångna skogsvårdsavtal.

Enligt budgetpropositionen för år 2005 (prop. 2004/05:1) har länsstyrelserna under perioden 1999–2003 inte hunnit bilda naturreservat enligt miljöbalken i den takt som områdena köpts eller intrångsersättning avtalats. Kristdemokraterna anser därför att det är lämpligt att något sakta in på takten i avsättningarna av mark. Syftet med skyddandet av värdefulla biotoper är inte primärt deras legala status, utan deras faktiska tillstånd. För skyddsvärda områden som inte omedelbart hotas av avverkning bör man kunna vänta något år med inköp eller intrångsersättning.

7.5 Samarbete mellan skogsägare och myndigheter

Efter det att nyckelbiotops- och sumpskogsinventeringarna fullföljts har det visat sig att samarbetet mellan länsstyrelserna och skogsmyndigheten om avsättningar av större nyckelbiotoper inte fungerat i vissa regioner. Skogsägare upplever att myndigheter hänvisar till varandra och att det saknas en tydlig motpart. Den administrativa hanteringen av nyckelbiotoper, inklusive information och samråd med markägare, behöver också bli mer flexibel. Sta-

ten måste ta ansvar för att det administrativa arbetet förblir rättssäkert. Detta bör ges regeringen till känna.

Halvtidsutredningen om miljö- och landsbygdsprogrammet (SOU 2003:105) finner att insatserna för kompetensutveckling på det skogliga området har bidragit till att miljövänliga arbetsmetoder används i större utsträckning i skogsbruket. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att dessa insatser fortsätter för att förstärka denna utveckling.

7.6 Skogens levande dynamik

Kunskapen om olika arters behov är ofta bristfällig. Det kan vara svårt att bedöma om en viss hotad art skulle gynnas eller skadas om ett aktivt skogsbruk upphörde inom ett visst område. Professor emeritus Márten Bendz vid Växjö universitet (Reports no. 10 Växjö University) menar att om skogsskötseln upphör inom ett visst område kan detta lika gärna vara en "dödsdom" för en art som att vara en bevarandeåtgärd. I och med att kunskapen är så bristfällig är det stor risk att kostnadseffektiviteten i reservatsbildning och naturvårdsavtal blir alltför låg. Detta understryker ytterligare behovet av ökad kunskap och en träffsäker inventering.

Kristdemokraterna vill också betona att floran och faunan inte är statiska fenomen. Klimatförändringar, nya arters intåg och andra faktorer bidrar till att naturen ständigt befinner sig i utveckling. Arbetet med den biologiska mångfalden får därför inte i allt för hög grad ha perspektivet att en viss uppsättning arter och biotoper till varje pris skall bevaras så som de är just nu. Sverige bör också i större utsträckning samarbeta med andra länder kring bevarande av arter som finns också i dessa länder. Tillsammans har vi ett ansvar för att bevara artrikedomen, men varje art som finns i Sverige måste inte alltid leva i vårt land. Samtidigt kan arter som varit borta komma tillbaka efter lång tid.

7.7 Luftföroreningar och kalkning av mark

Försurningen är ett problem för skogsbruket framför allt i södra Sverige. Hittills har statens åtgärder bestått av kalkning av sjöar och vattendrag, medan den skadade skogsmarken inte har uppmärksammas. Kristdemokraterna anser att ett statligt ekonomiskt stöd skall kunna lämnas i form av åtgärder både mot mark- och vattenförsurningen. Förutom utsläppsminskningar inom industrin och energisektorn m.m. krävs omfattande kalkning för att minska den befintliga försurningen.

Genom att kalka eller återföra aska till skogsmarken kan man få långsiktiga, positiva effekter. Vi har tidigare kritiserat, att det varit svårt att utläsa ur regeringens budgetförslag hur mycket pengar, som anslås till kalkning. Vi har därför yrkat på att kalkning skall redovisas separat. Skogskalkning bör inledningsvis tas med som ett nytt anslag. Så småningom bör hela den samlade kalkningsinsatsen sammanföras till ett gemensamt anslag, eftersom en strategi

Fel! Okänt namn på

med sammanslagen sjö- och skogskalkning kan komma att minska resursbehovet totalt sett.

En nyupptäckt positiv effekt av skogsmarkskalkningen är att halten giftigt aluminium minskar i marken. De positiva effekterna av skogsmarkskalkning är nu så väl dokumenterade att det är dags att inleda en reguljär verksamhet i stor skala för att engångsbehandla den mest försurade fastmarken i Sverige. Skogsstyrelsen har utarbetat ett åtgärdsprogram för bl.a. skogsmarkskalkning, ”Åtgärder mot markförsurning och för ett uthålligt brukande av skogsmarken”. Programmet låg färdigt redan i augusti 2001, men medel för att genomföra programmet har inte beviljats förrän i 2005 års budget och då med ett alltför lågt belopp.

Kristdemokraterna föreslår att Skogsstyrelsens åtgärdsprogram skall genomföras under en 15-årsperiod, vilket bedöms kosta cirka 30 miljoner kronor årligen. Sverige bör även försöka nå en finansiering av dessa åtgärder från EU:s fonder. Kristdemokraterna föreslår att 30 miljoner kronor per år under en 15-årsperiod skall gå till ett nytt anslag för skogsmarkskalkning. Detta beskrivs i Kristdemokraternas motion *Allmän miljö- och naturvård, Utgiftsområde 20* (kd320).

Kalkningsverksamheten behöver anpassas till en förändrad geografisk belastningssituation. Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att intensifiera kalkningsinsatserna i de områden där man ännu inte märkt något brott i trenden mot ökad försurning.

8 Skogscertifiering

Med hjälp av skogscertifiering kan kunden försäkra sig om att kriterierna för god skogsvård har iakttagits vid odlingen av virkesråvaran för produkten. För närvarande finns främst två viktiga organisationer för skogscertifiering: Forest Stewardship Council (FSC) och Pan European Forest Certification (PEFC). Skogscertifiering är en marknadsdriven process. Det är viktigt att certifieringen fungerar som en drivkraft och ett kommunikationsinstrument på en fri marknad. Kristdemokraterna anser att statens uppgift bör begränsa sig till att tillse att det finns ett institutionellt ramverk, som kan säkerställa att marknadsprinciperna fungerar väl. Ramverket skall inte tillåta ett certifieringsmonopol utan garantera frihet att etablera nya certifieringssystem. Skogscertifiering får inte leda till förtäckta handelshinder. De krav som ställs måste följas upp. Vad som här sagts om skogscertifiering bör ges regeringen till känna.

9 Lagstiftningsfrågor

9.1 Tydligare ansvar för Skogsstyrelsen

Kristdemokraterna stöder de förslag om ändringar i skogsvårdslagen som föreslås i budgetpropositionen och som ger Skogsstyrelsen ett tydligt helhetsansvar för tillsynen av skogsvårdslagen.

9.2 Reglering av skogsvårdsåtgärder

Miljöbalkens regler är bristfälligt anpassade till skogs- och lantbrukets förutsättningar. Därför förutsätter Kristdemokraterna att den nu pågående översynen av miljöbalken kommer att leda till att onödiga hinder och begränsningar för skogsbruket elimineras utan att miljöhänsynen därför minskas. Enligt Kristdemokraterna måste miljöbalken ändras i förhållande till skogsvårdslagen i dessa frågor. Oklarheterna i lagstiftningen kan komma att drabba skogsbruket hårt till nackdel för skogsvården och därmed också svensk ekonomi. Exempelvis gäller för en skogsägare som gör en avverkningsanmälan att anmälan kan prövas av två myndigheter med var sin lagstiftning med olika effekter. Den skogliga myndigheten prövar enligt Skogsvårdslagen medan kommunen, enligt regeringsrättens utslag i den s.k. Nora-domen, har rätt att pröva enligt Miljöbalken. Skulle tillstånd för avverkning inte beviljas hamnar skogsägaren i olika situationer beroende på vilken av myndigheterna som avslår ansökan.

Statistik visar att det är inom privatskogsbruket som skogsvårdsåtgärder såsom markberedning, plantering och röjning ökar mest. Regeringsrättens dom i Nora-fallet kan tolkas som att skogsbruk klassas som miljöfarlig verksamhet, något som skulle drabba näringen mycket hårt. Kristdemokraterna anser därför att lagstiftningen ska vara utformad så att skogsvårdslagen är det lagrum som tillämpas i samband med skogsvårdsåtgärder av nämnda slag.

Under början av 1990-talet var skogsbruket utsatt för åtskilliga detaljregleringar. Myndigheterna har sedan dess legat alldeles för lågt med skogsproduktionsrådgivning och lagtillämpningar. Nu måste fokus även läggas på produktionen. Med tydliga lagar och förordningar behövs inte detaljregleringar. Det som krävs är en ramlag som innehåller krav på återväxt, skogsskydd och naturvårdshänsyn. Kristdemokraterna har tidigare avvisat ett antal regeringsförslag som innebär en återgång till ett mer detaljreglerat skogsbruk.

Sveriges skogar brukas med världens kanske mest miljöanpassade metoder. Kampanjen Grönare Skog var en mycket omfattande satsning riktad mot det privata skogsbruket med betoning på produktion utifrån miljö- och naturvårdsåtaganden. Det samarbete som inletts med skogsägareföreningarna förstärker utbildningskampanjen med den ekonomiska aspekten på dagens miljöanpassade produktion. Insatserna bör fortsätta i någon form.

Fel! Okänt namn på

10 Vård av kulturminnen

För att nå miljömålet *Levande skogar* har högt ställda delmål satts upp. En grundförutsättning för att nå målen för kulturmiljövården är att inventerade fornlämningar finns registrerade och att uppgifterna om lämningarna är lätt åtkomliga för markägarna. Registrering och redovisning av befintliga fornlämningar måste därför prioriteras av de kulturmiljövårdande myndigheterna. De enskilda skogsägarnas kunskaper och intresse för kulturlämningarna i skogen är en stor tillgång. Men ett fortsatt starkt engagemang är beroende av statens syn på förfoganderätten till marken. Dagens skogsägare måste på samma sätt som tidigare generationer ha rätten att bruka sin mark effektivt. Det behövs därför en översyn av lagstiftningen, som kan öppna för möjligheten till ersättning för inskränkning i brukandet inom större fornlämningar och fornlämningsområden. Detta bör ges regeringen till känna.

Under senare år har länsstyrelserna rapporterat om alltfler skador på kulturlämningar i skogen. Nya inventeringar visar arealtäckande fornlämningar av en omfattning som kan komma att medföra betydande inskränkningar i det enskilda skogsföretaget. På sina håll finns risk för att skogsbruk och kulturminnesvård hamnar på kollisionkurs. Det har redan noterats en ökad misstro bland skogsägarna mot dagens myndighetsutövning.

Det är rimligt att de markägare som drabbas av betydande inskränkningar i nyttjandet av marken, utöver den hänsyn markägaren skall ta till allmänna intressen, skall kompenseras ekonomiskt genom en intrångsersättning. Detta bör ges regeringen till känna.

11 Ökad träanvändning

Trä är ett naturligt material som passar in i ett samhälle med uthållig tillväxt. Skog och träprodukter är kolsänkor som bromsar ökningen av koldioxid i atmosfären. Trä är också ett energibesparande material med god isoleringsförmåga.

En ökad efterfrågan på trä skulle kunna ge ökade exportintäkter till Sverige. Kunskapen om miljöfördelarna med trä som byggnadsmaterial behöver föras ut till de stora europeiska länderna, som idag har en låg träanvändning per capita. År 2003 publicerade Näringsdepartementet promemorian ”Mer trä i byggandet – underlag för en nationell strategi för att främja trä i byggandet” (Ds 2004:1). Kristdemokraterna anser att arbetet med att belysa fördelarna med träanvändning i byggandet bör fortsätta. För att få byggsektorn – som fortfarande främst är inriktad på byggande i traditionell betong- och stålbyggnadsteknik – att på allvar implementera träbyggnadstekniken i större skala, krävs politiska initiativ.

12 Forskning och utveckling

Vetenskapsrådet har stor betydelse för svensk forskning. Det är därför viktigt att Vetenskapsrådet harmoniserar den grundläggande forskningen och tillämpade innovationer. Industriforskningsinstitutens statliga grundfinansiering är en förutsättning för långsiktig forskningsverksamhet där näringen tillskjuter huvuddelen av medlen. Regeringen måste tillse att utrymmet för den skogliga forskningen inte krymper.

Näringen marknadsför själv sina produkter, men staten skulle kunna bidra till att marknadsföra materialet genom att i ökad omfattning välja trä till offentliga byggnader.

13 Viltstammarna

Under sommaren finns ett överflöd av föda men vintertid äter älgarna främst kvistar från träden, såväl lövträd som unga tallar. I första hand tar de lövträd, men när de inte räcker till måste älgarna beta av unga tallar. De senaste 20 åren har successivt minskande arealer ungskog inneburit ett minskat foderutbud, vilket medfört att antalet älgar per areal ungskog hållits relativt konstant trots en minskande älgstam. Sedan 1995 har Sveaskog bedrivit ett foderprojekt i Halle- och Hunneberg, där skogen varit mycket hårt ansatt av älgskador. Olika sorters vide har planterats och ekar har friställts i tät skog. Projektet har nu börjat ge resultat i form av minskade älgskador på tallar.

I september år 2004 presenterade jägarnas och skogsägarnas organisationer ett gemensamt förslag till nytt älgförvaltningssystem. I förslaget inkluderas även rådjur och hjort. Kristdemokraterna, som utgår från subsidiaritetsprincipen, är positiva till ett ökat ansvarstagande från de parter som är närmast berörda av jakten och viltvården. Genom ett brett samarbete mellan olika intressenter kan älgstammen förvaltas utifrån en avvägning av olika faktorer som ekologi, skogsbruk, jakt och rekreation.

Parternas förslag har varit ute på remiss och remissinstanserna är övervägande positiva. Eftersom förslaget är att betrakta som ett idéförslag behöver en statlig utredning tillsättas för att ge förslag på ändrad lagstiftning, m.m. Regeringen tycks dock vara något senfärdiga. Kristdemokraterna vill framhålla att markägare med liten areal som ej ingår i viltvårdsområde även fortsättningsvis måste ha rätt att fälla vuxen älg samt fritt fälla rådjur på sin mark.

14 Nej till EU-gemensam skogspolitik

Allt som sagts ovan får endast betydelse om Sverige kan fortsätta råda över skogspolitiken. Kristdemokraterna anser att det inte skall införas någon gemensam skogspolitik inom EU. För Kristdemokraternas del är utgångspunkten att varje land självt skall råda över sina naturtillgångar i form av skog,

Fel! Okänt namn på

berg, rinnande vattendrag och andra naturtillgångar. Det är angeläget att Sverige håller fast vid uppfattningen att skogspolitiken skall vara en nationell angelägenhet. Kristdemokraterna anser att Sverige skall förhindra sådana beslut som innebär att skogspolitiken blir ett EU-gemensamt politikområde, även om vårt land skulle bli ensamt bland medlemsländerna om denna uppfattning. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 5 oktober 2005

Björn von der Esch (kd)

Sven Gunnar Persson (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Lars Gustafsson (kd)

Annelie Enochson (kd)

Dan Kihlström (kd)

Johnny Gylling (kd)

Tuve Skånberg (kd)